

سال ۲۰۰۰، ریاضیات و ایران

در سال ۱۹۹۲، جشن چهلمین سالگرد تأسیس مؤسسه ریاضیات محض و کاربردی برزیل (IMPA) در ریودوژانیرو برگزار شد. در این جشن پروفیسور ژاک لوتی لیون، رئیس اتحادیه بین‌المللی ریاضی (IMU) به نام این اتحادیه اعلام کرد که سال ۲۰۰۰ سال جهانی ریاضیات خواهد بود و به همین منظور بیانیه‌ای صادر شد که بیانیه ریودوژانیرو لقب گرفت. بیانیه ریودوژانیرو برای سال جهانی ریاضیات سه هدف تعیین کرده است که عبارتند از:

۱. چالشهای بزرگ قرن بیست و یکم دیوید هیلبرت در سخنرانی معروفش در سال ۱۹۰۰، فهرستی از چندین مسئله مهم عرضه کرد که ریاضیدانان در قرون که اکنون به پایان رسیده است باید به مصاف آنها می‌رفتند. انجمن ریاضی آمریکا در سال ۱۹۹۰ در آخرین اجلاس عمومی اتحادیه بین‌المللی ریاضی در کوبه (ژاپن) پیشنهاد کرد ریاضیدانان تراز اولی که در «کمیته تحویل قرن» معرفی می‌شوند، باید اقداماتی را برای تعیین مسائل مهم و مبارزطلب سال ۲۰۰۰ انجام دهند، رئیس این کمیته پروفیسور ژاکوب - پلیس IMPA - بود که دبیر IMU نیز هست.

۲. ریاضیات، کلید پیشرفت

ریاضیات محض و کاربردی یکی از کلیدهای اصلی و مهم جهان و پیشرفت آن است. به همین دلیل، ضروری است که کشورهای عضو یونسکو به تدریج بتوانند به سطحی برسند که پذیرش آنها به اتحادیه بین‌المللی ریاضی (که در حال حاضر ۵۰ عضو دارد) امکان‌پذیر شود. بنابراین، هدف دوم در بیانیه ریودوژانیرو این است که تقریباً همه کشورهای عضو یونسکو در پایان قرن به این سطح برسند. این امر مستلزم تلاشهای مضاعف در زمینه آموزش و پرورش و دستیابی به اطلاعات علمی است. مسئله اخیر برای کشورهایی که از لحاظ منابع ارزی دچار مضیقه‌اند، مسئله بسیار حساسی است. چنین تلاشهایی که در گذشته نیز در مقیاس گسترده صورت گرفته است، به همت دو کمیسیون اصلی IMU (اتحادیه بین‌المللی ریاضی) تقویت و تشدید خواهد شد. یکی از این کمیسیونها ICMI (کمیسیون بین‌المللی آموزش ریاضی) است که ریاست آن با پروفیسور دگوزمان از مادرید و دبیر آن پروفیسور نیس از دانمارک است، و دیگری CDE (کمیسیون توسعه و تبادل)، که رئیس آن پروفیسور ناراسیمان از بمبئی و دبیر آن پروفیسور براراز کرنویل از فرانسه است. هر دو کمیسیون با یونسکو مرتبند.

۳. تصویر ریاضیات

سومین و مهمترین، هدفی که بیانیه ریودوژانیرو اعلام کرده، عبارت است از حضور ریاضیات در «جامعه اطلاعاتی» طبق یک برنامه منظم و اصولی، از طریق ارائه مثالها و کاربردهایی از ریاضیات که از لحاظ علمی دقیق و برای عده زیادی از مردم قابل فهم باشند. این برنامه با توجه به اقداماتی از این قبیل که قبلاً در بسیاری از کشورهای عضو اتحادیه بین‌المللی انجام شده، شکل خواهد گرفت.

چگونگی شکل‌گیری ستاد ملی سال جهانی ریاضیات

به دنبال بیانیه ریودوژانیرو، گفت‌وگو در محافل علمی کشور برای استفاده از این

موقعیت جهت اعتلای دانش ریاضی آغاز شد. نامه استاد احمد بیرشک درباره سال جهانی ریاضیات و همزمانی آن با برگزاری نخستین کنفرانس آموزش ریاضی ایران که یکی از اهداف آن، فعالیت در جهت سال جهانی ریاضیات بود، عده‌ای از مسئولان و ریاضی‌کاران ایرانی را بر آن داشت تا در این جهت قدمهایی برداشته و با استفاده از فرصت به‌دست آمده به توسعه دانش ریاضی در عرصه سازندگی کشور کمک کنند، که این امر منجر به تشکیل ستاد ملی سال جهانی ریاضیات شد.

بنابراین ستاد ملی سال جهانی ریاضیات با هدفهای کلی احیای پیشبرد دانش ریاضی، اشاعه فرهنگ ریاضی و معرفی نقش آن در توسعه و عمومی کردن علوم ریاضی در وزارت علوم، تحقیقات و فناوری تشکیل شد.

اعضای ستاد ملی

ستاد ملی با حمایت ریاست جمهوری اسلامی ایران در مقام ریاست عالی ستاد، وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، وزیر آموزش و پرورش، رئیس سازمان صدا و سیما، معاون پژوهشی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، وزیر پست و تلگراف و تلفن، وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، رئیس سازمان برنامه و بودجه، دبیرکل کمیسیون ملی یونسکو در ایران همراه با تعدادی از مسئولان وزارت علوم، تحقیقات و فناوری و تنی چند از ریاضیدانان ایرانی و دبیران انجمنهای ریاضی و آمار ایران به‌عنوان اعضای اصلی تشکیل شده است.

برنامه‌های ستاد ملی سال جهانی ریاضیات

برنامه‌های بزرگداشت سال جهانی ریاضیات به منظور بسترسازی برای پیشبرد و شکوفایی هر چه بیشتر علوم ریاضی در سطح جامعه و متخصصان در محورهای زیر در نظر گرفته شده:

۱. عمومی کردن ریاضیات؛

۲. انتشارات؛

۳. تاریخ ریاضیات؛

۴. آموزش ریاضیات؛

۵. ریاضیات و توسعه.

ستاد ملی سال جهانی ریاضیات در هر

یک از محورهای تعیین شده تاکنون

فعالیت‌های گسترده‌ای داشته است.

سایر فعالیت‌های ستاد ملی

از دیگر فعالیت‌های انجام شده در ستاد ملی

سال جهانی ریاضیات: پیگیری تشکیل

ستادهای استانی، حمایت از انجمنهای
علوم ریاضی و حمایت از برگزاری
سمینارها، همایشها، کنگره‌های مرتبط با
علوم ریاضی است.

این ستاد در سال ۱۳۷۷، ۹ همایش، در

سال ۱۳۷۸، ۳۷ همایش برگزار کرده است و

در سال ۱۳۷۹، ۳۵ همایش.

■ سعیده اخکان